

Lá Thư Công Chánh và Thời Đại Kỹ Thuật Cao

Nguyễn đức Chí

Thời gian tựa cánh chim bay. Lá Thư Công Chánh đã hiện hữu trên xứ Hoa Kỳ này hai mươi tám năm rồi. Lục lại chồng Lá Thư Công Chánh cũ, đọc số 42 xuất bản tháng 5, 1988, tôi lại bồi hồi nhớ đến biết bao cảnh vật đời đời. Năm đó, LT do AHCC ở Pháp phụ trách, trong đó người tận tụy nhất là cố AH lão thành Khúc Đản. Là chủ biên Lá Thư, cụ sáng tác hình bìa, đánh máy, sắp xếp tất cả bài vở gởi qua AHCC vùng Hoa Thịnh Đốn tiếp tay ấn loát và phát hành cho đỡ tốn phí. Trong bài Tình Công Chánh viết năm đó tôi chỉ mong sao LTCC được hiện hữu trong mười đến mười lăm năm nữa. Từ ngày đó đến nay bao nhiêu biến chuyển xảy ra nhưng LTCC vẫn còn đó và hy vọng tiếp tục được xuất bản thêm năm mươi năm hay hơn nữa.

Sau mười lăm năm chu du các vùng trời khác, năm nay 2004 Lá Thư được trao về cho ái hữu vùng Hoa Thịnh Đốn phụ trách, nội dung Lá Thư xuân 2004 có lẽ cũng chẳng khác nội dung Lá Thư số 42 của mười lăm năm về trước. Vẫn những phúc trình các buổi họp mặt, trò chuyện, những thư từ trao đổi tin tức hỏi thăm nhau, hay những cuộc điện đàm đầy ân cần thân mến, với tình công chánh bao la. Nếu có khác chẳng so với những Lá Thư xuất bản ngày trước là phần trình bày ấn loát. Đem hai Lá Thư số 81 và số 42 đặt cạnh nhau để so sánh thẩm mỹ ấn loát thì đúng một trời một vực; nhưng không một ai trong chúng ta lại không thương mến Lá Thư xấu chữ đẹp nghĩa ngày xưa sau khi lật tờ bìa đọc những trang bên trong. Bản Tình Công Chánh lại nhắc tôi nhớ lại buổi họp mặt AHCC tại tư gia ái hữu Đoàn trịnh Giác năm 1978 ở Hoa Thịnh Đốn khi mới chân ướt chân ráo đến Mỹ. Hôm

đó ái hữu Lê khắc Thí trao cho vài số LTCC đơn sơ mộc mạc, mỗi số đánh máy chưa được chực trang; lòng tôi giờ đây lại bồi hồi tưởng nhớ đến sợi dây liên lạc của những kẻ tha hương mấy chục năm về trước, và những cố gắng vượt bực của các ái hữu tiên phong xây dựng và duy trì Lá Thư trong những khó khăn ban đầu, để Lá Thư được trưởng thành như trong hiện tại.

Họp mặt AHCC, Hoa Thịnh Đốn 1978.

Viết đến đây dòng tư tưởng lại đưa tôi về những năm niên thiếu ở bậc tiểu học, khi bắt đầu chập chững làm những tờ bích báo; rồi đến trung học được đọc những bài bích báo do bạn bè viết. Hồi tiểu học chúng mình đến trường với cây viết và lọ mực tím. Khi viết chính tả hay những bài luận tả cảnh, học trò phải cố gắng nắn nót ngòi bút cho chữ viết có nét đậm nét nhạt. Mỗi tuần lại có một vài giờ tập viết chữ tròn (écriture ronde) bằng ngòi bút đặc biệt. Khi lên trung học chúng ta đòi cha mẹ hay ông bà mua cho bút máy, cái viết có ruột cao su đựng

mục. Khi đó chữ viết đã bắt đầu mất đi ít nhiều nét đậm nhạt, nhưng đến khi viết bị được phổ thông thì chữ viết hoàn toàn không còn vẻ bay bướm của thời thơ ấu nữa. Còn những lá thư học trò, nhất là những lá thư tình thời đi học được nắn nót trên bốn năm trang giấy, có khi lên tới chục trang. Tôi không biết cảm giác suy tư của những lá thư viết tay thời đó có khác gì những cảm giác suy tư của những email học trò ngày nay. Chúng ta học trò của những thập niên 40, 50 có lẽ nghĩ rằng ngày xưa tình cảm mong ước thơ mộng hơn nhiều. Không biết có ái hữu nào đã có dịp nói cho con cháu cái thời làm bích báo, cái thời viết chữ tròn chưa, hay những năm trung học cặm cụi viết những bài bình luận văn chương ba bốn trang giấy gần đến kết luận thì nảy sinh ý kiến là phải thêm một đoạn nữa vào thân bài, thế là hì hục viết lại từ đầu. Con cháu chúng ta ngày nay sử dụng computer nhanh như chớp, sửa đổi một bài essay hàng chục lần, muốn kiểu chữ nào chỉ cần click một cái là có ngay kiểu chữ đó, nhưng không biết có mấy em đã hay rằng những kiểu chữ bay bướm đó đã do ngòi bút của cha ông dày công tạo nên.

Chỉ trong vòng một thập niên trở lại đây kỹ thuật xuất bản báo chí, tập san, sách, tài liệu đã hoàn toàn thay đổi sau khi máy tính điện toán cá nhân ra đời.

Ngay sau khi trưởng ban đại diện AHCC vùng Hoa Thịnh Đốn tuyên bố AHCC Hoa Thịnh Đốn sẽ phụ trách phát hành LTCC trong năm 2004, AH Hoa Thịnh Đốn đã họp bàn kế hoạch làm tờ đặc san LTCC, và đi đến quyết định là bài viết phần lớn phải được tác giả gửi đến bằng bản mềm (electronic file) qua điện thư (email). Trong kinh nghiệm làm báo ai cũng sợ nhất nhận được bài đánh máy hay viết tay qua bưu điện (bản cứng). Việc phê bình, trao đổi ý kiến giữa các biên tập viên khi duyệt xét một bài viết bằng bản cứng rất phức tạp, và nhất là thông tin những nhận xét về bài viết của ban biên tập đến tác giả lại còn khó khăn gấp bội. Với bài viết bằng bản mềm, các AH có thể liên lạc gửi bài cho nhau qua điện thư bất cứ lúc nào, bất cứ nơi nào ở sở hay ở nhà, và nếu dùng UNICODE thì mở bài xem được ngay. Sau giai đoạn khó khăn thứ nhất về duyệt xét và biên soạn (edit) một bài viết bằng bản cứng, đến giai đoạn cực khổ và mất thời giờ thứ nhì

là thuê đánh máy, dò đọc lại và sửa chữa những lỗi lầm trên bản đánh máy. AH chúng ta ai cũng nhớ đến thời gian làm việc cách đây khoảng hơn mười năm khi viết một lá thư hay một bản phúc trình, bản thảo viết tay được trao cho thư ký đánh máy, đợi một hay hai ngày khi có được bản đánh máy ta lại phải dò đọc và sửa chữa lỗi lầm hay thêm bớt những sự kiện mới rồi lại đưa đánh máy, rồi lại dò đọc... cho đến khi có được bản cuối cùng mới gửi đi. Nếu làm báo bằng phương pháp xưa như thế thì chẳng có ban đại diện vùng nào dám gồng mình đảm trách xuất bản LTCC.

Để công việc xuất bản LTCC được dễ dàng và mất ít thời giờ, kỹ thuật trao đổi tin tức và bài vở bằng điện thư đã được áp dụng triệt để trong việc phát hành LTCC số 82. Ban biên tập đã quyết định dùng mã UNICODE cho việc biên soạn, duyệt xét, sắp xếp và ấn loát LTCC. Bài vở trao đổi qua máy điện toán dùng UNICODE rất thuận lợi, thống nhất, và dễ dàng. Bất cứ máy nào ở sở hay ở nhà đều đọc được UNICODE. AH có thể đọc dễ dàng một bài viết bằng UNICODE gửi đến sở làm, nhưng nếu viết bằng VNI hay một mã chữ khác UNICODE thì máy ở sở không đọc được, vì hầu hết máy ở sở không được phép tải nạp (download) những mã chữ Việt. Với sự hỗ trợ của điện thư và mã chữ UNICODE ban biên tập đã tiếp nhận được giúp đỡ và cộng tác hữu hiệu nhanh chóng của AHCC khắp nơi trong việc xuất bản lá thư. Khi ban biên tập chúng tôi gặp bất cứ một khó khăn nào, chỉ cần email cho các AH bạn là AH đó giúp ngay hay chuyển điện thư của chúng tôi đến những AH khác yêu cầu trợ giúp.

Trong một ngày gần đây vai trò của ban phụ trách LTCC sẽ chỉ là đảm trách điều hành phối hợp sự cộng tác tham gia của AHCC khắp nơi trên thế giới vào công việc xuất bản phát hành lá thư. Ban phụ trách sẽ tiếp xúc kêu gọi các AH biên tập viên, AH sắp xếp trình bày hay trả lời thư tín và AH liên lạc tìm kiếm nhà in, ở các tiểu bang khác nhau trong nước Mỹ hay ngoại quốc, giúp đỡ xuất bản phát hành lá thư. Với sự hỗ trợ, cộng tác và phân công của AH khắp nơi, ban đại diện AH vùng sẽ cảm thấy đảm trách xuất bản phát hành lá thư không còn là một gánh nặng quá khả năng của nhân sự vùng mình. ☹